

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.
Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Kézdivásárhely, 1905. Augusztus 13.

Vasárnap.

XXIV. évfolyam 65. szám.

Felelős szerkesztő: Vajna Károly.

Kiadó laptulajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

Előfizetési árak:
Egész évre 10 korona. Félévre 5 korona.
Negyedévre 2 korona 50 fillér.
Egyes szám ára 10 fillér.

A lap szellemi részét illető közlemények, Vajna Károly szerkesztőhöz, az előfizetési és hirdetési pénzek Ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdájába küldendők.

Hirdetmények díja:
4 hasábos petisorért, vagy annak helyéért 10 fillér.
Hivatalos és árverési hirdetmények külön díjtétel szerint.
Nyílt ér sora 30 fillér.
A hirdetmények s nyílt erek díja előre fizetendő.

A politikai válság és a vidék.

Dacára a harmadfél év óta tartó belpolitikai krízisnek, Magyarország gazdasági fejlődését szilárd alapokon nyugvónak tekinthetjük. Mert ha a mi válságunknál sokkal csekélyebb politikai válság ütne ki például Német, vagy Angolországban, amelynek gazdasági helyzete tudvalevőleg a fejlettség legmagasabb fokán áll, e válság következményeit nemcsak az illető országok, hanem az egész világ gazdasági élete megérezné. Nálunk a krízis kifejlődése, az ex-lex, az Ausztriával való közösség megszakadásának előtérbe lépése nem vert oly nagy hullámokat, amelyek a gazdasági intézmények megéngését vonták volna maguk után, sőt azt tapasztalhatjuk, hogy az értéktözsdek nyugodt és a nagy, közepes, sőt kicsiny vállalatok is eléggé jól prosperálnak. Legfeljebb azt tapasztalhatjuk, hogy a rosszul informált külföld a magyar értékek iránt némi elhidegülést mutat. — Ami már most a vidék gazdasági intézményeit illeti, azokra a politikai krízis alig okozott némi fennakadást. Néhány vidéki intézet összeroskadása is inkább arra a bizonytalan alapra, amelyen létesült, mint a politikai helyzet elmérgesedésére vezethető vissza. De gazdasági szilárdságunkba vetett hitünk is meginog, ha minduntalan újabb és újabb

riasztó hírek kelnek szárnyra, amelyekhez hozzájárul az a tény is, hogy a vármegyék sorra ellentétbe helyeznek a mostani ügyvezető kormányval. Azok az emberek, akik eddigelé a vidék gazdasági életében vezérszerepet játszottak, kezdenek félreállani az útból és a vezér nélkül álló közönség zavartan és tétovázva áll a jelenségekkel szemben. Hozzájárul ezekhez még az állami munkálatok szünetelése. Így történik azután az, hogy a vidéki pénzintézeteknél az ipari és kereskedelmi váltók állománya csökken, ellenben a betétek nagysága nő, mert hiszen már az adót is takarékpénztárba viszik és több tekintélyes pénzintézet azzal a kérdéssel foglalkozik, hogy a minicipiumok által betétként elhelyezett adópénzek után kamatot nem fizet. A magyar kereskedők Bécsben már csak 2 hónapra szóló és Bécsbe telepített fedezeti váltó ellenében kapnak árut, holott ezelőtt tárva-nyitva állott nekik az osztrák piac. Nagyban emeli a zavart az is, hogy a magyar nép alsóbb rétegei az adó mellett még az adósságaikat sem fizetik és meglazul a törvénytisztelet. Ezért kívánatos végre a viszonyok rendezése.

A válság.

A koalíció ülése.

Budapest, augusztus 11. Az egyesült ellenzék vezérő-bizottsága tegnap este értekezletet tartott.

A városoknak és megyéknek az adók és az ujoneok megtagadása iránti magatartására vonatkozólag adandó utasítást beszéltek meg.

Justh Gyula az értekezleten megjelenvén, ki nyilatkoztatta, hogy nem igaz, hogy ő azt mondta volna, hogy az újabb királyi elnapoló kéziratot tekintetbe nem veszi.

Nyilatkozata csak arra vonatkozott, hogy ha az elnapolás a hivatalos lap útján közöltetik, azt nem fogja tekintetbe venni.

Kossuth Ferenc nyilatkozata.

Budapest, augusztus 10. Több újságíró felkereste Kossuth Ferencet és fölkérték, hogy nyilatkozzék az általános szavazati jogról.

Kossuth Ferenc megtagadott minden fölvilágosítást, azon indoklással, hogy egyrészt nem találja helyesnek, hogy nyilatkozataival esetleges háborúságot idézzon elő, másfelől pedig nem akar más kevésbé óvatos politikuskok nyomában haladni azzal, hogy nagy terveiket előre kifecsegi.

Ebből azt következtetik, hogy a vezérő-bizottság ülésén szóba sem fog kerülni az általános választási jog kérdése.

A hadügyminiszter rendelete.

Budapest, augusztus 10. A közös hadügyminiszter rendeletet bocsátott ki, a mely szerint a három évet kiszolgált katonákat még nem szabadságolják.

TÁRGA.

Dalok.

— Cosbuc György költeményei. —

I.

Minap egy vadrózsafán
Dalolt egy fülemile;
Megállottam sötétben
Beszélni vele.

Sokat beszélgettünk mi
Szerelmről, dalról, —
De legtöbbet a te kis
Piros ajkadról

II.

Némelyek sokat kívánnak,
Mások pedig majd mindent —
Én csak két dolgot szeretnék,
S erre kérem az Istent!

Ugy szeretnék villám lenni,
Hogy dörögve essem le,
S elvakítsak egy világot
És tűnjek el örökre!

És majd lenni a sírban fekvő:
Érezzem, hogy meghaltam,
S az élet sok nyomorával
Többé nem állok harcban! . . .

Románból: Dr. Szánthó Vítus.

Lesz még egyszer ünnep a vilagon.

Dalos nemzetem halhatatlan szellemi dalosának Petőfi Sándornak totome immár 56 esztendeje porladozik a fehéregyházai csatatér bizonytalan helyén. Énekesek énekesnek minden év július 31-én csak itt ott szentelnek egy-egy emlékünneplőt: abban az országban, hol a lánglelkű költő szaván egy nemzet lelkesült, ahol a magasztos lélek isteni hangú leggyönyörűbb bírāja, betöltötte a hegyet a völgyet, ki a magyaros érzés szent hevéletében mennyország-nak tudta festeni az Alföldet, hol hosszú gému kutnál delett a gulya s a pásztor esti imádsága helyett is Petőfi nótájával aludt el. A bérces Feiföld tarka szőnyegű gyeplét, a fenyvesekben fészkelő énekesek hangját ő tudta a magyar népnek tetszően leírni és az ő hangja rázte fel a szunnyadó nemzetet, mikor a diák elhagyta az iskola padokat, édes apa a gyermekeit, vőlegény a menyasszonyát és kardot fogtak a hazáért.

A világ legtarkább, legeredetibb, legtüzesebb és a viharokkal bátran szembe szálló hadserog az ő költeményeire toborzódott össze pedig bölcsőjét nem selymes szobában ringatták, de ha kellett, a

kiskőrösi mészáros fia: egy egész nemzettel tudott beszélni.

A magyar nyelv fenséges kifejezésével egy új világot teremtett s a külföldön is keztek észrevenni, hogy a magyarok nyelve nem a piaci ponyván elégű ki, hogy ennek a népnek faji tulajdonságai nagyok, érdemre méltók. Multja egyenes, mint az igazság, melyért nem szégyenkezhetik, s kik szilárd mint a hegyláncba kapaszkodó kőszirt, erkölcsé határozott és tiszta, mint a felhőtlen égen felkelő nap, melyet senki le nem gázolhat és nyelve ágbe hatol: mert költői nyelvön a hazafiság és a szerelem költészetében tud simán beszélni, mint az erdők mélyét esőndesen folyó patak, tud erős lenni, mint az esőzárporban félelmetesen dörgő vihar mennykő csapása.

Petőfi, mint egy új me'or tünt fel a magyar irodalom egén. A magyar népetet legspecifikusabb kifejezője volt ő. Rövid költői működésével az új magyar irodalmat a művelt nemzetek előtt oly hatalmasá tette, hogy minden művelt nemzet elismeri a magyar irodalom hírnevét. Ő előtte a latin és a német irodalom ontotta a rapszodikus zengem'nyeket s mihelyt Petőfi a költészet terére lépett: a magyar nép rögtön megérezte: hogy Petőfi költészete kell neki, mert ez fejezi ki a magyar nép sajátos életét a leghivebben, a legigazabban.

Az ő isteni tehetsége, az ő páratlan eredetisége egy csapásra új iskolát teremtett, bár minden zugban akadott egy-egy Petőfi másoló de azért a mai fejezt korban nincs poéta, aki korán a nyelv szí-
Lapmester Vajna

Magyarországon lehet . . .

(M—d) A szenvedelmes, a féktelen izgatások hazája vagyunk. Legyenek akár milyen rendben politikai életünk szénái ne, legyen obstrukció, törvényen kívüli állapot, vagy valami ehhez hasonló dolog a t. Házban, nem mulik el hét „esemény” nélkül.

Ez az esemény pedig áll abból, hogy valamiféle oláh, pánszláv, pángermán, vagy tót egyletecske tart valamely faluban egy gyűlésekként s azon csak kiugrik egy soha sem hallott, kimondhatatlan nevű ur, nagy hangon elkiabálja magát s jól összeszid minket, barbár magyarokat, édes hazánkkal egygütt.

. . . Magyarországon lehet.

Vagy összegyűl valamelyik szinmagyar helységben egy néhány k. u. k. ifju ur, akit a tisztelt közös hadügyminiszter ur ide vezényel s még nem is ismerve minket, szokásainkat, hazafiságunkat, jól beszésselve elnevez mindennek és irgalmitlanul le is dorongol.

. . . Magyarországon lehet.

És akad egész csorda, a mely megtagadja hitét, hazáját. A nemzet jelvényeinek az ő jelvényei, — izgat, tüntet ellene. Kigunyolja nagyjainkat, sárt dobál mindenre, a mi kedves előttünk

. . . Magyarországon lehet.

Igen lehet! Itt izgatnak a pap, a dászkel, az ügyvéd, a katonatiszt és sok mindenféle szociálista. Ilyesmért az országból ki nem vertek senkit, sőt nálunk jól jövedelmező mellék foglalkozás.

Szomorú tapasztalataink vannak a múltból. Valahányszor egy-egy oláh pópá vagy dászkel ellen izgatásaiért megindították a hivatalos eljárást, az ki volt kiáltva Martirnak, akit üldöznek a magyarok azért, mert hű akar maradni nemzetiségéhez. Alapítanak neki lapot, hogy legyen miben szolgálja saját nemzetiségét, no meg aztán több alkalma legyen szitkozódni.

Szolgálhatunk példákkal. Kóródiából itt országgyűlési képviselő lett, nagy ember volt, imádták a szászok. Most aztán mikor a büntetés elől szökni kellett, tanár Berlinben. Krámer ur a híres Bécsben huzta meg magát, s a hány izgató innen kiszökött ma ur mindenik.

És a katonatiszt? Ha valamelyik fellobbantotta maga ellen a közvéleményt, hogy menekülnie kellett, áthelyezték valahová osztrák ezredbe, de arra nem volt eset, hogy az illető rövid idő alatt ne lépett volna elő.

Elég egyetlen ügyre hivatkozni, a melyik Ma-

ros-Vásárhelyen játszódtott le: a Lauterbach ügyére, 5 itt őrnagy volt, ma alezredes.

Lehet, hogy különben is részolgált. Azt mondták annak idején Uselátról, Janszkiról és a többi társiról is. Véletlenül mind olyan kiváló egyének voltak, kiket nem lehetett mellőzni, persze büntetni sem. Hiszen csak magyar gyalázásról volt szó.

Hát Goldman, Bokányi és társaiknak talán van okuk bánni, hogy elnevezték magukat „hazátlan bitangok”-nak? De hogy van! élnek belőle viggan boldogan.

Sőt még arról sincs tudomásunk, hogy páter Lepsényi, Zimándi, vagy valamelyik társa megbánta volna az izgatást.

Magyarországon lehet, szabad mindenkinek szidni a magyart.

Hogy ez a nagyszáju gyalázkodó faj soha ki ne pusztuljon, Nagyszombatban a minap elő áll egy ismeretlen ur: Novák páter, megreszkíroz egy szemtelen nagy mondást, hogy a „magyar nyelv kutyagatás” s ezzel nyomban nevéssé teszi magát. Beszélnek róla foglalkoznak vele.

Tárgyalják az esetet, megbotránkoznak rajta.

Nem kell ezen megbotránkozni!

. . . Magyarországon ez lehet.

De megbotránkoznak azon, hogy az ilyen embereket megtűri magában a társadalom. Ki kell dobni az emberek közül. Ha a szószékre lép, hagyják ott a hívők a templomot, a hol megjelenik fordítsanak hátat neki, ha már azzal senki sem szennyezte be a közét, hogy arcúlissze ezért az ő kutyagatásáért, éreztessék vele a megvetés mindenféle jelét. És éreztessék mindenfelé hozzá hasonló komisz fráterrel. Utóvégre, ha Magyarországon nekik lehet szemtelenkedni: a társadalomnak kötelessége megtorlással élni érte.

Füldői élet.

Kovácsna, 1905. aug. 10-én.

Amit a múlt idők tapasztalata megteremtett, azt a mai világ közönye, nagyzási hóbortja nem tudja megsemmisíteni.

Ezt bizonyítja a kovácsnai fürdő, mely most is a múltból szerzett érdemeiért pártoltatik.

Azt hittük, hogy a fürdő részvénytársaság új életet teremt és minden tekintetben hozzáférhetővé teszi a természet ama gazdag kincseit, mit az üdülő

emberiség javára a községnek oly pazarul adományozott; de fájdalom nem hogy azt tapasztaltuk, hogy a cél érdekében annyi szeretettel összetett részvénytőke Kovácsna fürdőit felemelte volna, hanem az egyesek kezében fegyver, mely a szabad haladást, a kívánt fejlődést minden irányban megátolja. Ha e részvénytársaság a kovácsnai fürdők, gyógyvizek ügyeit kezébe vette, mutassa meg, hogy annak igaz apostola, szakértő és lelkes kezelője. Én elhiszem, hogy az igazgatóság szakértő és képzett egyénből áll, de ezt csak az osztalék és az igazgatósági jutalék kifizetésénél lehet észlelni, a fürdők és gyógyvizek pedig még úgy sincsenek kezelve, mint eddig. Nincs az a fürdő — hol fürdő taksát szednek — hogy a vendégek kényelméről, üdülő helyek, sétautak stb. létesítéséről ne gondoskodjanak.

Kovácsnán két sétateret terveztek s részben létesítettek. A kovácsnai még csak megjár, de vajnafalvi, melyet a Mikes-fürdőnél tart fenn a részvénytársaság, még esufáságból sem érdemi meg a sétater nevet. Befásítása minden egyéb csak nem sétatéri; levögője a sétater mellett közvetlen közelben levő ürszékekből nyeri az élelyt; a sétáló közönség sem a zene, sem a művészi kivitelű sétatéri padok, sem az emittelt üdítő levögő, e helyre nem vonza. Önkénytelenül kérdezzük: ki itte fürdől helyen az intéző közeg? Van-e csak primitív fogalma is e tisztelt urnak arról, hogy milyennek kellene lenni egy nyári üdülő helynek? Ha székel nem volna elátkoznám azt a helyet, de így csak azokra kérem az Eg áldását, kik ez ázsiai állapotnak az előidézői! Mit mondjak a hajdan oly híres Mikes fürdő hideg és meleg gyógyvizének kezeléséről? E fürdő csak nem régen is páratlan volt a maga nemében, de most fájdalom a cifra kabin meg van, de víz nincs, ami van is oly romlott állapotban, kifolyás nélkül áll a fürdő közönség rendelkezésére, hogy abból mindenki csak egyszer kíván részt venni. Azt mondják ezt is a részvénytársaság igazgatósága ügyeli fel.

E fürdőben alkalmazott zuhanyt egy Posten végzett gépész-mester fényfából állította össze s minthogy a gépészek vasból szoktak dolgozni, elképzelhető, hogy néz ki e fából kovácsolt vaskarika. Dieséri a mestert, a vajnafalvi birtokosságot, fürdőigazgatóságot, községi előljáróságot egyaránt.

Mit szóljak a posta ügyéről? Azt hiszem az is ex-lexben szenved, mert minden küldemény esiga léptekkel lesz kézbesítve s Szentgyörgyről hamarabb megy a levél Budapestre, mint Vajnafalvára. Még arról sincsen gondoskodva, hogy Vajnafalván egy a kor igényeinek megfelelő posta szekrény legyen; láttunk ugyan itt egyet, de ezt azt hiszem még Mohamed vesztette el futása alkalmával.

Felvilágosításokat is oly nehezen adják a főpostán, mintha a nép volna értük, nem ők a népet. De nem esüggünk, mert a közel jövő talán már felismeri, hogy hol a hiba és kik az akadályok abban, hogy e páratlanul álló fürdő helyiség a közönség igényeinek minden tekintetben megfeleljen.

Midőn e részvénytársaság megalakult: az intézők kezében biztos terv volt, hogy miként kell az egyes helyeket szépitni, sétányokat, más üdülő helyeket létesíteni, de úgy látszik e tetterős nemesen gondolkozó egyéneket leszállították a cselekvés téről és most nemcsak a tervek, hanem az ügybuzgóságok is megsemmisültek.

Nem láttunk itt soha se fürdőigazgatót, se felügyelőt. A fürdő taksá behajtását a szállást adó gazdák eszközlik.

Ebben hiány tehát nincs, de hogy azért mit kap a fürdővendég, azt maga az igazgatóság sem tudja megmondani. Csak azt sajnálom, hogy nem vagyok fürdő részvényes s nem ismerem a r.-társaság szabályait, mert különben kérdőre vonnám én azon tisztelt urakat, kik úgy e község, mint a közönség és a r.-társaság érdekeivel oly keveset törődnek.

Én azt hiszem, hogy senki sem kényszerítette őket, hogy diszes állásukat elvállalják s ha a bizalom bennök összpontosult feleljenek is meg ennek és ne csak azt mutassák meg, hogy vannak, hanem, hogy érnek is valamit.

Nagy baj az, hogy az igazgatóság csakis Kovácsna érdekeit kívánja előmozdítani s Vajnafalvával éppen semmit vagy éppen keveset törődik. Nem a viselkedés, hanem a szigorú igazság mondatta

volna, mint ahogy azt az egyszerű vándor színész megtudta tenni: költészetével.

Miért van ez így, kutatjuk, keressük. Megtiszteljük Endrődi Sándort, Ábrányi Emilt, Szabócska Mihályt, Pósa Lajost meg azt a sok jelest, akik a mának dolgoznak s azt látjuk, hogy a kitűnő poéták felényi hatással sem irnak, jólehet egyik-másik versüket olyan szép, mint a gyönyörű imakönyv.

Mi ugy találjuk, hogy irodalmunkba szinte betolakodik a külföldi kokorteria. A sikamlós szindaraboknak nagyobb keletje van, mint Jókai regényeinek, vagy Petőfi verseinek és a most élő költők verseit csak egyes lapok tárcá rovataiból ismeri a publikum s azt se élvezi: mert a napi sajtó szenzációira éhes ma a közönség, amit a lapokban mihamarabb meg is talál az olvasó.

Más ma az izlés, mint régebben. És a magyar publikum nagy baja: hogy könyveket nem vásárol, irodalmi igényeit a hírlapokból elégíti ki.

A főváros rohamosan fejlődő sajtója is új irányt teremtett, elég rosszul céhbeltársasággá tömörült és a pajtáskodás révén agyba-főbe dicsérték a kapaszkodó epigonokat is, kiken a közönség esalódott és így lett a közönség tartózkodó. Nem mer bizalmat adni annak sem, aki igazán tehetséggel lép az írói pályára.

Főleg a vidéki írók érzik ezt leginkább. Micsoda canossai utat kell megjárni annak, aki nevét ismertté akarja tenni. Nagyon keveseknek sikerül, mert a hatalmi befentések szeszélyétől függ minden siker. Micsoda gyöngye irodalmi skriblerék gyártják a fővárosi színházak reportóárját. Ha vidéki legény merné azt megtenni, menten léket ütnének a fején, de így egy-egy pajtás szindarabjának heteken üti a dobát a színházi jelentés.

A sok esalódások, a peresz szindarabok, ma hallgatásra intik a legjobb poétákat: mert a telt házakban tapsoló közönség észre sem veszi, hogy a csilláros emeletes házak ereszen egy-egy fecske fészket csinál. Ők azt hiszik, hogy a széles korzón elfutó s villám fényben ragyogó palota soroknál nincs már szebb, pedig egy illatos díófa is imponál a róna ut szegélyén, mert annak gyümölcse az erkölstelenség, emennek érdeme a gyümölcs.

A gyorsan lüktető város ütere nem soká viszi az izalmakat. Lehetetlen, hogy ma mikor vetélkedünk a hazafisságban, a Petőfi költészetéhez vissza nem térnénk az emberek. Éreznünk kell, hogy Petőfi nem írta a segéd szerkesztő sürgetésére a verseket: mikor a poemán dolgozott: nem ült a nyakán a szedő inas s talán nem is akkor írt verseket, mikor az éjszakai munkában meggörnyedt test részeit a kimerültségtől s ekkor kell boldog családi életről verselni.

Ez a kaptafa munka ki kell vesszen a fájából, csak a közönségen áll, hogy izlésével mást követeljenek; Petőfit is a kor tette naggyá és így minden kor irodalmát, a kor izlése diktálja.

Mi itt a preferálakon higgadtan mérlegeljük a jövő eseményeit s úgy hisszük már nincs is messze az a kor, mikor a közönség a szépet, a tartalmasat keresi s megbecsüli a vidék irodalmát és sajtóját, mely most az életharcban szinte esőndes megadással türi az üzleti konkurrencia nagy tőkével dolgozó hatalmát.

Hiszük, hogy a szép költészet, a valódi írói hatás visszatér Petőfi emlékéhez és az örök idők bámulatára írott örök szépségű költemények olvasása során, nekünk van okunk hinni, hogy: lesz még egyszer ünnep a világon.

velem ezeket s reményem, hogy az intézők nem magyarázzák fölré felszólalásom, hanem tanulmányuk tárgyává teszik e dolgokat és segíteni fognak e lényeges bajon. Ha jövőre Kovásznára jövök és az ellenkezőjét tapasztalom én leszek az első, ki mai feljajdulásomat az elismerés és hálás köszönet szavaival váltom fel.

Füüdövendég.

NAPI HIREK.

— **A honvédség köréből.** Reissner Hugó m. kir. honvéd alezredes, aki hosszabb ideig volt mint zászlóaljparancsnok Kézdivásárhelyen Jászberényből áthelyeztetett Nagyszombatba, a 23-ik honvéd gyalogezredhez.

— **Kinevezés.** Zöld Sándor baróti m. kir. állami polgári fiúiskolai rendes tanítót a vallás- és közoktatásügyi miniszter áthelyezte Szamosújvárra, az ottani állami polgári leányiskolához egyszersmind megbízta őt az igazgatói teendők végzésével is.

— **Új szerkesztő.** A „Brassói Lapok” eddigi felelős szerkesztője: Dr. Vajta Gábor ügyvéd, a lap belső életét illető mozzanat miatt lemondván a felelős szerkesztőségről, Moór Gyula ág. ev. főesperes vette át e tisztelet. Az aug. 7-iki szám már Moór Gyula szerkesztésében jelent meg.

— **Bucu Bálványosfüreden.** Szép egyházi ünnepély lesz Nagyboldogasszony napján, jövő kedden, Bálványosfüreden, Gróf Majláth Gusztáv Károly püspöki engedélyével, az ottani kápolnánál, illetőleg Mária szobornál, délelőtt 10 órakor. Az Ünnepi szent misét Balázs Ferenc torjai főesperes fogja celebrálni fényes segédattal, alkalmi szóoklatot pedig Koch Sándor főgimnáziumi tanár fogja mondani. A torjai más községbeli róm. kath. hívek a szónavgyárnál fognak egyesülni s onnan ünnepélyes körmenettel együttesen vonulnak föl a bucu helyére.

— **Értesítés.** A nagyszombati kir. tankerületi főigazgató a f. évi szeptember hóban személyes elnöklése mellett tartandó gimnáziumi ismételő, javító és pótló érettségi vizsgálatok helyéül Nagyszombaton, idejűl pedig szeptember 9-ikének reggeli 9-ik óráját tűzte ki. Kézdivásárhely, 1905. augusztus 10. A róm. kath. főgimnázium igazgatósága.

— **Halálozás.** Egy szelídlelkű, ártatlan, kedves kis leány korai, váratlan haláláról hozott hírt egy gyászjelentés. Szántó Rózsika, Szántó Ferenc, kőrispataki tanító és kir. postamester 14 éves leánya, aki a most lefolyt iskolai évben a kézdivásárhelyi áll. polgári leányiskola IV. osztályának egyik legkedvesebb, legkitűnőbb növendéke volt, f. hó 9-én, alig néhány napi, de súlyos szenvedés után agygyulladás következtében, örök álomra hunyta le szemét, mély bánatot hagyva hátra forrón szerető szülőinek s öt kis testvérének. Temetése aug. 11-én délelőtt ment végbe az egész község lakossága s köztük Gróf Kálnoki Felikszo s főúri családjának meleg és nagy részvétel között. A temetési szertartást Fejér Manó sepsiszentgyörgyi esperes plebános vezette. Kozma Imre sepsikőrospataki plebános és Polion Ervin sepsiszentgyörgyi segédlelkész és Kuxkó Gyula sepsiszentgyörgyi kántor segédkezésével. A háznál s a sírnál az ottani dalkör énekelt gyászdalokat. A bánatos család a következő gyászjelentés adta ki: „A könyörülő Ur Isten f. hó 9-én magához vette forrón szeretett ártatlan édes gyermekünket: Szántó Rózsikát életének 14-ik évében. Fájdalmunk kimondhatatlan, mégis Isten szent akarata előtt megtört lelkünk fájó érzésével hajlunk meg. Legyen meg szent akarod. Az ártatlan jó gyermek lelki üdvéért a Szentmise-áldozat folyó hó 11-én délelőtt fog bemutatni és ugyanakkor örök nyugalomra helyezzük földi maradványait. Sepsikőrospatak, 1905. aug. hó. Szántó Ferenc és Neje Köntös Károlina s gyermekeik: Jenő, Anna, Lajos, Mariska.”

— **Hőség, por és az öntöző gépek működése.** Kézdivásárhelyen. Panaszos felszólalást vettünk, melyben a nagy hőség s az óriási por miatt elkeseredett polgártársaink azon kérdést intézik a

városi elöljárósághoz, hogy háttulajdonképpen miért is hozatta a képviselőtestület határozatából a tanács az öntöző gépeket drága pénzben, ha most, a mikor égető szükség volna alkalmazásba venni azokat, szépen elraktározva tartják? A gazdátlanos ur, úgy tudjuk szabadságon van; de van, kell, hogy legyen helyettese, aki tehát miért nem rendeli el a főtér és főbb utcák naponként való megöntözését? Kérjük a t. polgármester ur intézkedését.

— **Magyar nők a tüdővészesekekért.** Még ebben a minden ügyet aléltásba juttató meleg nyári hónapban sem szünetel a magyar nőknek a szegénysorsu tüdőbetegekért való akciója. Kolozsvárt Szvacesina Gézané, Orsován Ritsér Károlyné, Rákospalotán Wagne Manóné és Orosházán László Elekné urasszony buzgóságára megalkultak a József kir. Herceg Szanatorium Egyesület szanatoriumi bizottságai. A veszprémi alispánné Koller Sándorné urnő feltette, hogy egy maga száz tagot toboroz az egyetemen és örömmel jelentette az egyetemen elnököknek, hogy célját elérte. Hissaló pláridó agilitással fázadozott a szanatorium egyesület érdekében Halasy Kálmánné urasszony. Hont Varsányban, aki szintén száz tagot gyűjtött. És listáinknak igen hosszúak kellene lenni, ha a magyar urhölgyek áldozatkészségének minden momentumát közre adnók.

— **A székelyvasutak építése.** Mint megbízható helyről értesülünk, a székelyvasutak máddéfalva gyergyószentmiklósi szakaszának építési munkálatait a hó közepén teljes erővel megindítják.

— **Nyugdíjazott tanítók.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Kovács Ferenc peseneki munkaképtelen állami tanítónak évi 920 korona, — Barabás Ferenc albi munkaképtelen állami tanítónak évi 1200 korona, — Mátyás Lajos nyéni munkaképtelen áll. tanítónak évi 1420 korona nyugdíjat utaltatványozott. Mindhármán évtizedeken keresztül derék, becsületes, szorgalmas munkáit voltak a népoktatásügynek s lelkes tagjai a vármegyei tanítótestületnek; azért őszinte szívvel kívánunk nekik fáradságos nehéz munkájukkal jól kiérdemelt nyugalomhoz életet, áldást és szerencsét.

— **A Székely Társaságból.** A kézdivásárhelyi „Székely Társaság” aug. 12-én d. u. 5 órakor Ince István elnöklése alatt értekezletet tartott, melynek főtárgya az aug. 22-én Sepsiszentgyörgyre tartandó székelytársasági szövetségi közgyűlésen való képviseltetéséről gondoskodás volt. Ezen kívül folyó ügyeket tárgyalta a társaság.

— **Gyilkosság-e vagy véletlen.** Tuzson András lemhényi lakos hazunna halászni ment s mivel idejében nem érkezett haza, hozzátartozói keresésére indultak. Az ötödik napon megtalálták a patakba belefuladva. Mivel azonban hirtelen egy nagy ütés nyoma látszott, az a gyanu merült föl, hogy vajjon nem ütötték-e agyon s úgy dobták be a patakba? A vizsálat megindult, a nyomozás erőlyesen folyik s ez talán fog valami világosságot kideríteni a kétésele.

— **Székely kiállítás.** A sepsiszentgyörgyi Székely-Társaság ülésén folytatta a derék rendezőség a kiállítás rendezésének fáradságos munkáját. A kiküldött bizottság jelentést tett a beérkezett pénzadományokról. Eddig a kiállítás céljaira adakoztak: a székelyföldi kirándoltság 300 kor., Deák Lajos tanfelügyelő háziipari cikkek jutalmazására 50 koronát, Diósy Ig. és fia fakereskedő cég 20 koronát, dr. Bene István orsz. képviselő 15 kor. dr. Ferency Géza orsz. képviselő 20 kor., Brázy Zoltán orsz. képviselő 100 kor., dr. Zikariás János orsz. képviselő 20 kor., s a háromszéki gazdasági bizottság 100 kor. adományt helyezett kiállításba. A kiállításra igen széles körben nyilvánult meg az érdeklődés, esepán a székelyföldi tanusítanak határtalan indolenciát. A kiállítás vezetői minden fűrdő vezető-séget felszólították a részvételre, s esepán a Matild, előpataki s a málnási Siculia igazgatófőigazgatói tették eleget ennek a felhívásnak. Ily nem-bá omságra, bár igen jól tudta a rendezőség, hogy nagy nehézségekkel kell megküzdeni, mégse voltak elkészülve. Elszomorító dolog mindenesetre, s igen jellemző a székely fűrdők vezetőségének gondolkodására. Soha jobb alkalom nem lenne arra, hogy ingyen reklámra tegyenek szert a fűrdők s nem, hogy prospektusokat, leírásokat, vagy fényképeket mutatnának be az idegeneknek; de a saját termésű savanyu vizüket sem

bocsátják a nyilvánosság elé. Ilyen magatartáson méltán megütközhetik a rendezőség. A Székely-Társaságok Szövetségének közgyűlésére is foly az előkészület. Az egyik előadó, Kardhordó László tanítónőképző intézeti tanár tartotta meg ugyancsak tegnap felolvasás tervezetét a székely nőnevelésről. A nagyérdemű tanulmányt a társaság javaslatával együtt elfogadta. A kiállítási tárgyak beszállításának utolsó határidejéül augusztus 19-ét jelölte ki a társaság.

— **Rendkívül érdekes kiállítás nyílik meg** aug. hó 18-án a főváros egyik előkelő klubjában, a gróf Batthyány Tivadar elnöksége alatt működő Józsefvárosi Függetlenségi Kör (VIII. ker. József-körút 8. szám) termében, Gróf Kreith Béla, a kör tagja átengedte kiállításra immáron világhírűvé vált Szabadságharc és Kössuth erkeiye muzeumának legszebb és legértékesebb darabjait, melyek a kör összes termében jutnak kiállításra. A nagyon díszes kiállítás rendezése már befejeztetett gróf Kreith személyes vezetésével alát s most a tárgysorozat van saját alatt. Kiválóan érdekes a kiállítás vértanúsorozatja, mely nemzetünk kivégzett dícsőinek van szentelve, a kivégzések képeivel, az összes vértanúk arcképeivel, Damjanich és Kössuth sajátkezűleg himzett, 13 koponyás zászlajával, stb. A Szent István napra fölranduló ne mulasszák el megnézni e kiválóan becses kiállítást, melynek ünnepélyes megnyitására több kiváló politikus ígérkezett el.

— **Székely kongresszus.** E hó 22-én tartja a Székely Társaságok szövetsége rendes évi közgyűlését Sepsiszentgyörgyön. A részt venni kívánók kedvezményes jegyet kapnak s kívánatra elszállásolják őket. E közgyűléssel kapcsolatban több kirándulás lesz a Szent Anna tóhoz, Előpatakra, Tusnádra stb. A kik ezen kirándulások részletes programja iránt érdeklődnek, forduljanak Dr. Nagy Sándor sepsiszentgyörgyi orvoshoz, mint a kirándulásokat rendező bizottság elnökéhez. A részt venni kívánók jelentkezzenek Deák Lajos kir. tanácsos, szövetségi elnökkel Maros-Vásárhelyen. Bejelentéskor tisztán olvasható aláírás s a társadalmi állás megjelölése szükséges. Kapcsolatban kisebb kiállítást is rendez a sepsiszentgyörgyi Székely-Társaság, melyen a Székelyföld gyári-, kézi- és háziiparának termékeit mutatják be. A szövetség vezetősége Maros-Vásárhelyről e hó 21-én reggel 5 órakor indul vonaton. Csatlakozókat szívesen fogadnak.

— **Helyreigazítás.** Dr. Vértessy Gyulától, lapunk nagyérdemű munkatársától mult számunk tárcájában egy dal ciklust közöltünk, melylyel az a sajnós hiba esett meg, hogy a szerző neve elfelelt a szerző nevét alája szedni. Ugyanezen dalokba egyéb sajlóhibák is esusztak be. A 3. szakasz 3. sorában ezen helyett ezer, az 5. szakasz 2. sorában pehig helyett pedig, az utolsó szakasz utolsó sorában Hiem helyett Hintem olvasandó.

— **Értesítés.** Belügyminiszter urnak 1901. év szeptember 14-én 100.000. szám alatt kiadott magas körrendelete alapján közhírré teszem, hogy a marosvásárhelyi községi közigazgatási tanfolyamra felvehető, aki: a) a főgimnázium, főreáliskola nyolc osztályát vagy ezen középtanodákkal egyrangú más középfokú iskolát, vagy megfelelő katonai tanintézetet sikeresen végzett; b) az iskolai tanulmányok befejezése után valamely községi jegyzői (községi vagy köijegyzői, vagy rendezett tanácsu városi jegyzői) irodában mint aljegyző (segédjegyző, jegyző segéd), jegyzői írnok, vagy jegyzőgyakornok legalább egy évi gyakorlatot töltött; c) az állam hivatalos nyelvet szóval és írásban bírja; d) fedhetlen előéletű; e) tanfolyam hallgatási szándékát augusztus 26. és 31-ik napja között az igazgatónál okmányainak bemutatása mellett szóval vagy írásban bejelenti. Az e) pontban meghatározott rendes határidőben jelentőzők felvételét a belügyminiszter engedheti meg. Az évi tandíj 40 korona, a mely összeg féléránként előre fizetendő. Szegénysorsu hallgatók tandíj elengedésben részesíttetnek. A tanfolyam hallgatók részére a mult 1904-5. tanév kezdetével táptintézzel egybekötött belakás létesíttetett. Ezen intézetben jó magaviseleű és előmeneteli szegény sorsu hallgatók 15 teljesen ingyenes, 10 féldíjas helyen fűtés és világítással egybekötött lakást, reggeli ebéd és vacsarából álló ellátást kapnak. A fél díjas helyért havi 20 kor., és az egész díjas helyért 40 kor. fizetendő. Maros-Vásárhely, 1905. évi június hó 5-én.

Erősd Sándor, Moros-Torda vármegye főjegyzője, a közs. közig. tanf. igazgatója.

— **Ki a föld?** Magyarországon legnagyobb földbirtokos maga az állam, a melynek 2,816,418 kat. hold földje van, körülbelül tizedrésze a művelés alatt levő összes területnek. A magánbirtokosok között herceg Eszterházy Miklós az első, a kinek 421,053 hold birtoka van. A grófok közt leggazdagabb gr. Schönborn Ervin 216,021 holddal, utána jön gr. Festetics Tasziló 134,541 holddal. Az uralkodó család tagjai közül leggazdagabb Frigyes főherceg, akinek 157,731 hold földje van, míg az uralkodó család magyarországi birtoka 96,912 holdat tesz ki, József főhercegé 55,930 hold. A főpapi birtokok közül pedig legnagyobb a nagyváradi római katolikus püspöké, 189,933 hold, ezután következik a nagyváradi g. kath. püspök 130,808 holddal, míg a legnagyobbak híresztelt kalocsai érseki uradalom csak 231,143 hold. A káptalanok közt a leggazdagabb az egri káptalan 81,702 hold, melynek a hercegprimás csak 100 holddal gazdagabb. Az izraeliták között a legnagyobb földbirtokos báró Schossberger Zsigmond 25,117 holddal, azután Propper Armin 25,000 hold földdel. A városok közül a legnagyobb birtoka Szabadka városának van 166,070 hold. Ebből 110,181 hold a szántóföld. Debreczen városának van

99,618 hold földje. Ezután következik Szeged 72,427 holddal. A magyarországi birtokok nagyság szerint következőleg oszlanak meg: 50 ezer holdtól lefelé 30,000 holdig 31-nek, 30,000 holdtól 20,000 holdig 151-nek, 10,000 holdnál többje van 46 tulajdonosnak, 10,000 holdtól 1000 holdig 1655-nek, 1000 holdtól 755 holdig 981 földbirtokosnak van.

— **A kovásznai fürdővendégek névsora 1905. évben.** (6. ik folyt.) Erztner Bertalané igazgatóné, Gelence. Tatóin Mirán magánzó, Tólesvár. Imre Lajos magánzó, Budapest. Aradi Márton m. á. v. ellenőr, Arad. Sárkány Bernátné magánzó, Szeged. Spitzer Hermína szeszgyáros, Kézdivásárhely, Nádor Henrik kereskedő, Nagyvárad. Ilie Kosztica magánzó, Brassó. Ilie Mária magánzó, Brassó. Móricz Károly akadémiai tanár, Kecskemét. Szeremlei Loránd tanár, Budapest. Özv. Dénes Lajosné kir. közjegyzőné, Kézdivásárhely. I. Br. Csizsántinecz ezredorvos, Bukarest. Görög Károly adótárnok, Solymos. Popovics Zenoveszeu gk. lelkész, Hosszúfalu. Olteán János kereskedő, M. Bodza. Vladimir Antioz fakereskedő, Kraszná Jankovsici Jozefa nevelőnő, Brassó. Özv. Király Lajosné nyug. tanárné, Polyán. Szilágyi István tisztviselő, Boros-Jenő. Ebergényi Kálmán bányahivatalnok, Torda. Makai Katinka tanítóné, Mezőtur. Bodrogi Irén tanítóné, Kecskemét. Bodrogi

Vilma tanítóné, Kecskemét. Szabó Gyuláné adótárnokné, Kézdivásárhely. Simon István igazgató, Mezőtur. Összesen: 40. Ideiglenes fürdővendég 193. Áthozat a múlt hétről állandó fürdőv. 418. Áthozat a múlt hétről ideiglenes fürdőv. 450. Összesen: 1101.

— **A szerkesztő postája.** S. z. K. L. e. m. h. é. n. y. A szerkesztő nem vonta el a tiszteletpéldányt, erre ok nem forgott fenn; ha az aug. 3-iki lap nem érkezett kézhez, annak oka a postán vagy a kézbesítésben keresendő. Szíves üdvözlét.

— **Gazdasszony.** Az avas zsirélvezhetővé tételére a következő mód alkalmas: Harminc liter zsirra körülbelül két kiló faszenet kell szálni. A faszenet mozsárban porrátorik és durva vászondarabba leterített szitára vagy rostára hintik. Ügyelni kell, hogy a vászondarab széle a szita peremén kívül legyen és ne csusz hasson be a szita hálójára. A szita alá tiszta edényt kell tenni és azután a zsirt apródonként felolvasztva a szeporra öntik. A szénpor a rajta keresztül csepegő zsirt rossz szagát elveszi és a szita alatt lévő edényben összegyűlő zsiradék olyan lesz, mint a frissen olvasztott zsir.

H I R D E T É S E K.

!! **F^{*****}OGORVOS PERL JÓZSEF !!**

(87. 1-3.)

AMERIKAN DENTIST

e hó vége felé vagy szeptember elején

Kézdivásárhelyre érkezik és néhány napig a „Millennium“ szállodában fog rendelni.

Hirdetések művészi illusztrálása, szövegezése, eredeti tervezetek kidolgozása és előleges költségvetések feljelen díjtalanul.

GOLDBERGER A.V.
BUDAPEST, V. VÁCI UTCA 20. — HIRDETÉSI IRODA —

(85. 1-2.)

Hirdetések

jutányos áron

felvételnek e lap kiadó-

hivatalában.

A mai modern kornak teljesen megfelelő könyvnyomda.

A „SZÉKELYFÖLD“ politikai hírlap kiadóhivatala.

IFJ. JANCsó MÓZES

gőzerőre berendezett könyvnyomdája, könyvkötészete, papir-, írószer- és könyvkereskedése

KÉZDIVÁSÁRHELYT

a „Jancsó“-féle gyógytár mellett.

Gyorsan, izléssel és a legolesóbb árban készít el minden a könyvnyomdai szakmába vágó munkákat, u. m.: irodalmi műveket, tudományos és irodalmi folyóiratokat, tankönyveket, heti és havi lapokat, kereskedők és iparosok részére számlákat, gyászjelentéseket, körleveket, üzleti könyveket, névjegyeket, meghívókat, falragaszokat, stb. stb.

Butorraktáromban

mindig készletben tartok: ebédlő és szalon berendezéseket, ruha-, mosdó-, éjjeli- és éjszakai székelyeket márvánnyal és anélkül, garnitúrákat, sodrony betéteket, ágyakat, matracokat, hajlítót és préselt ületű székeket, függönytartókat, gyermekkocsikat, stb. stb., melyeket szintén felügyelem alatt — kitűnő száraz anyagból — saját asztalos, esztergályos és faragó műhelyemben készíttetek, s azoknak úgy jószágért mint tartósságáért teljes felelősséget vállalom.

Legolesóbb bevasárlási forrás
Olcsó! Szép! Tartós! Meglepő!

DIVÁNY- és GARNITURÁKBÓL

Ifj. Jancsó Mózes

kárpitos és díszítő műhelyében
Kézdivásárhelyt.

Készíttetek saját felügyelem alatt: új ebédlő- és heverő-diványokat, garnitúrákat, matracokat, foteleket, diványpárnákat, stb. szóval minden e szakba vágó munkákat, ngyszintén bármilyen rongálódott diványok, fotelek, stb. újratömését vagy behuzását olcsó és jutányos árak mellett teljesen újjá alakíttatok át.

Könyvkötészetemben

minden fajta könyvek bekötését nagyon jutányos áron eszközölöm s azokat kívánatra ellátatom éresarkokkal, miáltal azok tiszszerte tartósabbakká válnak.

Nyomatvány raktáromban

minden szükségeltető községi, közigazgatási, egyházi és ügyvédi nyomtatványok finom papíron nyomva, állandóan nagy raktáron vannak.